

TARIM SİGORTALARININ ÖNEMİ VE TARSİM

Öğr.Gör.Erdinç CESUR

Sakarya Üniversitesi, Sapanca Meslek Yüksekokulu

GİRİŞ

Sigorta, her şey yolunda giderken, ileride ortaya çıkması muhtemel bir takım risklere karşı insanoğlunun önceden tedbir alma ihtiyacının bir sonucudur. İnsanlar var oldukları günden beri kendilerini hep güvende hissetmek istemişlerdir. Ancak mücbir sebeplerden dolayı çoğu zaman da doğaya mağlup olmuşlardır. Yaklaşık M.Ö.4000’li yıllara dayanan geçmişi olan sigortacılık sayesinde günümüzde risklerin oluşturmuş olduğu ekonomik kayıpların üstesinden gelmeye başlamışlardır. Tarım Sektöründe görülen katastrofik riskler, yani gerçekleştiğinde birden çok branşta çok sayıda üniteyi etkileyen büyük çaplı hasarlar, çoğu zaman bir sigorta şirketinin üstesinden gelemeyeceği kadar büyük hasar maliyetleri doğurmaktadır. Bundan dolayı da hem ulusal hem de uluslararası sigorta şirketleri tarım sigortalarına uzak durmuşlardır. Diğer sigorta alanlarında halen boş kapasitelerin olması, Tarım Sigortalarında farklı uzmanlık becerilerine ihtiyaç duyulması, katastrofik risklerin belirsizliği ve yıkıcı etkileri, Tarım Sigortaları konusunda bilincin yeteri kadar oluşmaması, ülkemizde Tarım Sigortalarının gelişmesini engelleyen başlıca faktörler olarak gösterilebilir. TARSİM, bu açıdan bakıldığında, ülkemizde önemli bir eksikliği gidermekte ve Türk Tarım sektörünün ihtiyaç duyduğu sigorta güvencesini sağlayan önemli bir kurum olarak faaliyet göstermektedir. Bu kurumun daha fazla güven verebilmesinin temel koşullarından birisi de ülkemizdeki tarım kesiminde faaliyet gösteren kişi ve kurumların, daha fazla Tarım Sigortası yaptırarak, olası kötü günler için şimdiden tedbir almaktır.

SİGORTA SÖZLEŞMESİ

Sigorta sözleşmesi, sigortacının bir prim karşılığında, kişinin para ile ölçülebilir bir menfaatini zarara uğratan tehlikenin, rizikonun, meydana gelmesi hâlinde bunu tazmin etmeyi ya da bir veya birkaç kişinin hayat süreleri sebebiyle ya da hayatlarında gerçekleşen bazı olaylar dolayısıyla bir para ödemeyi veya diğer edimlerde bulunmayı yükümlendiği sözleşmedir. (Türk Ticaret Kanunu 1401.m/1)

SİGORTACILIK KANUNU

Ülkemiz sigortacılığının geliştirilmesini sağlamak, sigorta sözleşmesinde yer alan kişilerin hak ve menfaatlerini korumak ve sigortacılık sektörünün güvenli ve istikrarlı bir ortamda

etkin bir şekilde çalışmasını temin etmek üzere bu Kanuna tâbi kişi ve kuruluşların, faaliyete başlama, teşkilât, yönetim, çalışma esas ve usûlleri ile faaliyetlerinin sona ermesi ve denetlenmesine ilişkin hususlar ve sigorta sözleşmesinden doğan uyuşmazlıkların çözümlenmesine yönelik olarak sigorta tahkim sistemi ile ilgili usûl ve esasları düzenlemek amacıyla 5684 Sayılı Sigortacılık Kanunu yürürlüğe konulmuştur.

TARIM KANUNU

Tarım sektörünün ve kırsal alanın, kalkınma plân ve stratejileri doğrultusunda geliştirilmesi ve desteklenmesi için gerekli politikaların tespit edilmesi ve düzenlemelerin yapılması amacıyla 2006 yılında 5488 sayılı Tarım Kanununun yayımlanmıştır. Bu Kanunun kapsamı, tarım politikalarının amaç, kapsam ve konularının belirlenmesi; tarımsal destekleme politikalarının amaç ve ilkeleriyle temel destekleme programlarının tanımlanması; bu programların yürütülmesine ilişkin piyasa düzenlemeleri, finansman ve idarî yapılanmanın tespit edilmesi; tarım sektöründe uygulanacak öncelikli araştırma ve geliştirme programlarıyla ilgili kanunî ve idarî düzenlemelerin yapılması ve tüm bunlarla ilgili uygulama usûl ve esaslarını kapsar.

TARIM SİGORTALARI KANUNU

5363 sayılı bu kanunun amacı; üreticilerin bu kanunda belirtilen riskler nedeniyle uğrayacağı zararların tazmin edilmesini temin etmek üzere, tarım sigortaları uygulamasına ilişkin usûl ve esasların belirlenmesidir. Bu Kanunun kapsamı; Havuzun kuruluşu, Havuz tarafından teminat altına alınacak riskler, Havuzun gelir ve giderleri, prim ve hasar fazlası desteği, sigorta sözleşmeleri, reasürans sağlanması ve sigorta şirketlerinin görev, yetki ve sorumlulukları ile katkı ve katılımlarının esas ve usûllerini kapsamaktadır.

TARSİM

Tarım Sigortaları Kanunu kapsamındaki risklerin teminat altına alınması, standart sigorta poliçelerinin belirlenmesi, hasar organizasyonları, aktüerya çalışmaları, tazminat ödemelerinin yapılması, reasürans teminatının sağlanması, tarım sigortalarının geliştirilmesi, yaygınlaştırılması ve izlenmesi ile diğer teknik hizmetlerin yürütülmesi amacıyla tüzel kişiliği haiz bir Havuz olarak kurulmuştur. TARSİM, kapsama alınan riskler için sigorta, reasürans ve retroesyon yapmaya yetkilidir. Sigorta şirketleri, bu Kanun kapsamında tarım sigortaları alanında elde ettikleri primin tamamını Havuza devretmekle yükümlüdür. Sigorta şirketlerine

Havuz devrettikleri primler için Havuz tarafından tahsil edilen kısmı üzerinden komisyon ödenir.

Tarım Sigortaları Kanunu kapsamında kapsama alınacak bitkiler, bitkisel ürünler ve seralar, tarımsal yapılar, tarım alet ve makineleri ile çiftlik hayvanları için kuraklık, dolu, don, sel, taban suyu baskını, fırtına, hortum, deprem, heyelan, yangın, kaza ve zararlılar ile hayvan hastalıklarının neden olacağı zararlar ve/veya tarım sektörü bakımından önemli görülecek diğer risklere ilişkin teminatlar Kurulun teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca belirlenir.

Ürünler, riskler, bölgeler ve işletme ölçekleri itibariyle Devlet tarafından sağlanacak prim desteği miktarları, her yıl Bakanlığın teklifi üzerine Bakanlar Kurulu tarafından belirlenir. Prim desteğine ilişkin ödenek, her yıl bütçe kanunu ile Bakanlık bütçesinde yer alır.

TARSİM TARAFINDAN SUNULAN DEVLET DESTEKLİ SİGORTA ÜRÜNLERİ

BİTKİSEL ÜRÜN SİGORTASI

Sigorta Kapsamı ve Sigortalanan Tehlikeler

Tüm bitkisel ürünler için; Dolu, Fırtına, Hortum, Yangın, Heyelan, Deprem, Sel ve Su Baskını risklerinin neden olduğu miktar kaybı ile yaş meyve, sebze ve kesme çiçekler için doludan kaynaklanan Kalite Kaybı sigorta kapsamındadır.

Ayrıca;

- Meyvelerde Don riskinin neden olduğu Miktar Kaybı,

teminatı isteğe bağlı olarak, Dolu Paket teminatlarına ek olarak sigorta kapsamına alınabilir.

SERA SİGORTASI

Sigorta Kapsamı ve Sigortalanan Tehlikeler

Sera yapı malzemeleri, içindeki teknik donanım ve serada yetiştirilen bitkisel ürünler için risk inceleme-değerlendirme sonucuna göre Dolu, Deprem, Taşıt çarpması ile Fırtına, Hortum, Yangın, Heyelan, Sel ve Su Baskını, Kar ve Dolu Ağırlığı riskleri, teminat kapsamına alınabilmektedir.

BÜYÜKBAŞ HAYVAN HAYAT SİGORTASI

Sigorta Kapsamı ve Sigortalanan Tehlikeler

Veteriner Bilgi Sistemine (TÜRKVET' e) kayıtlı olan süt ve erkek besi sığırları ile mandalar, yapılacak risk değerlendirmesi sonucunda, sigortaya kabul edilir.

Bu sigorta, sigortalı büyükbaş hayvanlarda;

- Genel Şartların A.3 maddesinin (a) fıkrasında belirtilen hastalıklar hariç olmak üzere, her türlü hayvan hastalıkları ve gebelik, doğum veya cerrahi müdahale (Dar Kapsamlı Tarifede, tüm hastalıklar teminat dışıdır.),
 - Her türlü kazalardan, yılan ve böcek sokması,
 - Zehirli çayır otları ve yeme bağlı zehirlenmeler,
 - Her türlü doğal afetler ve güneş çarpması,
 - Yangın veya infilâk sebebiyle, meydana gelen ölümler ve mecburi kesim riskleri ile Tarife ve Talimatlar çerçevesinde süt sığırları için yavru atma riski,
- Sigorta kapsamındadır.

KÜÇÜKBAŞ HAYVAN HAYAT SİGORTASI

Sigorta Kapsamı ve Sigortalanan Tehlikeler

Veteriner Bilgi Sistemine (TÜRKVET'e) kayıtlı olan koyun ve keçi ile koç ve tekeler, yapılacak risk değerlendirmesi sonucunda, sigortaya kabul edilir.

Bu sigorta, sigortalı küçükbaş hayvanlarda;

- Genel Şartların A.3 maddesinin (a) fıkrasında belirtilen hastalıklar hariç olmak üzere, her türlü hayvan hastalıkları ve gebelik, doğum veya cerrahi müdahale,
- Her türlü kaza, vahşi hayvan saldırısı, yılan ve böcek sokması,
- Zehirli çayır otları ve yem'e bağlı zehirlenmeler,
- Her türlü doğal afetler ve güneş çarpması,
- Yangın veya infilâk,

sebebiyle meydana gelen ölümler ve mecburi kesim riskleri Genel Şartlar ile Tarife ve Talimatlar çerçevesinde sigorta kapsamındadır.

KÜMES HAYVANLARI HAYAT SİGORTASI

Sigorta Kapsamı ve Sigortalanan Tehlikeler

Kapalı sistemde üretim yapan, bio-güvenlik ve hijyen tedbirleri alınmış tesislerde yetiştirilen kümes hayvanları için;

- 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanununa göre, ihbarı mecburi bulaşıcı hastalıklar hariç olmak üzere, her türlü kanatlı hayvan hastalıkları,
- Her türlü kazalar ve zehirlenmeler,

- Her türlü doğal afetler,
- Yangın veya infilâk,

sebebiyle meydana gelen ölüm, itlaf ve mecburi kesim riskleri sigorta kapsamındadır.

SU ÜRÜNLERİ HAYAT SİGORTASI

Sigorta Kapsamı ve Sigortalanan Tehlikeler

Denizlerde ve iç sularda yetiştirilen su ürünlerine, Su Ürünleri Kayıt Sistemine (SKS) kayıtlı mevcut bilgiler ve yapılacak risk incelemesi dikkate alınarak, ölüm riski teminatı; Su Ürünleri Sigortası Genel Şartları ile Tarife Ve Talimatlar kapsamında Tarım Sigortaları Havuzu tarafından verilir.

Sigortaya kabul edilen su ürünleri tesislerinde;

- Genel şartlarda yazılı istisnalar dışında kalan her türlü hastalık,
- Yetiştiricinin kontrolü dışındaki kirlenme ve zehirlenmeler,
- Her türlü doğal afet,
- Kazalar,
- Predatörler,
- Alg patlaması.

sebebiyle su ürünleri stokunda meydana gelen ölümler ve fiziksel kayıplar sigorta kapsamındadır.

ARICILIK (ARILI KOVAN) SİGORTASI

Sigorta Kapsamı ve Sigortalanan Tehlikeler

TÜRKVET ve Arıcılık Kayıt Sistemine (AKS) kayıtlı olan, plakalı, modern ve aktif (içinde arı olan) kovanlar sigorta kapsamındadır.

Bu sigorta, aktif (içinde arı olan) kovanların;

- Fırtına,
- Hortum,
- Yangın,
- Heyelan,
- Deprem,
- Taşıt çarpması,
- Sel ve Su Baskını,

- Kovanların nakliyesi esnasında; çarpma, çarpışma, devrilme, yanma vb. (Sadece Gezginci Arıcılık için geçerlidir.),

nedenler sonucu meydana gelen zararlar, Genel Şartlar ile Tarife ve Talimatlar çerçevesinde sigorta kapsamındadır.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Dünyada Sigortacılıkla ilgili yasal düzenlemelerin ülkemizden çok daha eskiye dayandığı bugün sigortacılıkla ilgilenen her araştırmacı için bilinen önemli bir gerçektir. Avrupalı ve Amerikalı çiftçilerin tarım sigortalarına olan ilgi ve talepleri ile Türk Çiftçisinin Tarım Sigortalarına olan taleplerinden çok daha fazladır. Çünkü ülkemizde, Sigortacılık Kanunu, Tarım Kanunu, Tarım Sigortaları Kanunu ve bunlara bağlı çıkartılan yönetmeliklerin yayınlanması ve yürürlüğe girmesi henüz son on yılda mümkün olmuştur. Tarım Sigortalarının bilinebilirliğini ve faydalarını Türk çiftçisine anlatmak başta devlet, sigorta şirketleri, eğitim kurumları, ilgili birlik ve kooperatifler olmak üzere toplumdaki ilgili tarafların en önemli sorumluluklarından biridir. TARSİM tarafından sunulan Tarım Sigorta Ürünlerine yapılacak her fazla talep ve buna bağlı havuzda toplanacak kaynaklar, ülkemizde ne zaman ve ne şekilde gerçekleşeceği belli olmayan tarımsal alandaki katastrofik hasarların ekonomik kayıplarının önlenmesinde ve ülke ekonomisine önemli katkılar sağlayacağı önemli bir gerçektir.

KAYNAKLAR

6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu

5684 Sayılı Sigortacılık Kanunu

5488 Tarım Kanunu

5363 Tarım Sigortaları Kanunu

Tarsim Kurumsal Web Sitesi

Tarım Sigortaları ve Önemi, CESUR, Erdinç; (Yayınlanmamış Ders Notları) 2008, Sakarya